

Naturvård
Linda Stöberg

Enligt sändlista

BILDANDE AV NATURRESERVATET NORSKOG SKALLBERGET, HAGFORS KOMMUN

BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen Norskog Skallberget som naturreservat. Det aktuella området, vars exakta gränser fastställs vid en inmätning av Lantmäteriet, avgränsas med den svarta heldragna linjen på kartan i bilaga 1.

Syfte med reservatet

Naturreservatet Norskog Skallberget bildas med syftet att:

- bevara den värdefulla livsmiljön naturlig gammal boreal barrskog,
- bevara missgynnade och hotade vedskalbaggar, t.ex. raggbock,
- bevara övriga nationellt och regionalt missgynnade och hotade arter som är karaktäristiska för naturtyperna i området,
- strukturer som till exempel död ved, gammal tall, gammal gran och brandpåverkad tall ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.

Syftet uppnås genom att inget skogsbruk bedrivs i området. Områdets orördhet bibehålls genom att exploatering och arbetsföretag i området förhindras.

Föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar om nedanstående föreskrifter för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet samt den uppföljning som anges i den till detta beslut hörande skötselplanen. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för förvaltare att genomföra eller upphandla den skötsel som ska genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter, om det finns särskilda skäl.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i den rätt att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet:

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. bedriva någon form av skogsbruk samt ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
2. bedriva täkt och annan verksamhet som förändrar områdets ytformer som att schakta, tippa, gräva, dika eller anordna upplag,
3. dra fram mark- eller luftledning,
4. uppföra byggnad eller annan anläggning,
5. bedriva markförbättringsåtgärd som kalkning eller gödsling,
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång:

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. gränsmarkering av reservatets yttergränser,
2. anläggande av parkeringsplats,
3. uppsättande av informationstavla,
4. anläggande, utmärkning och underhållande av led,
5. skötselåtgärder i enlighet med skötselplanen,
6. undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas i, samt om ordningen i reservatet i övrigt (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt):

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. samla in ryggradslösa djur, t ex skalbaggar, snäckor och fjärilar,
2. samla in mossor, lavar och vedsvampar,
3. skada eller ta bort död ved såsom lågor, torrträd och torra grenar,
4. framföra fordon,
5. medföra ej kopplad hund.

Föreskriften A1 eller C3 utgör inte hinder för passröjning under förutsättning att inte naturvärden påverkas negativt och att åtgärden sker i samråd med reservatsförvaltaren.

Föreskriften A1 och A2 eller C3 utgör inte hinder för arbeten i samband med underhåll av den väg som går mitt igenom området. Föreskriften C4 utgör inte hinder för hämtning av fällt vilt enligt terrängkörningsförfordningen (1975:594 1§) under förutsättning att fordon med lågt marktryck används så att spårbildning inte sker. Föreskriften C4 utgör inte heller hinder för fordonstrafik på befintlig väg i samband med skogsbruksåtgärder på fastigheten norr om reservatet. Föreskriften C5 utgör inte hinder för att bedriva jakt med hund.

I samband med vetenskapliga undersökningar kan Länsstyrelsen meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C. Till vetenskapliga undersökningar räknas bl.a. den del av länsstyrelsens regionala miljöövervakning som utförs i samråd med naturvårdsförvaltningen samt undersökningar inom ramen för uppföljning av åtgärdsprogram för enskilda arter.

Länsstyrelsen beslutar att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder ikraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamling. Enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller dessa föreskrifter omedelbart efter ikraftträdande, även om de överklagas.

Fastställande av skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen den i bilaga 4 redovisade skötselplanen för naturreservatet.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Naturreservatet Norskog Skallberget
Län	Värmland
Kommun	Hagfors
Lägesbeskrivning	1,5 mil väster om Hagfors
Församling/Socken	Ekshärad
Topografisk karta	12DSV
Ekonomisk karta	12D2d
Naturgeografisk region	30a
Kulturgeografisk region	Värmland och Dalslands dalbygder
Fastigheter	Norra Skoga
Areal	108 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen Värmland

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendets beredning

1998 blev området inventerat i samband med Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering. Nyckelbiotopsinventeringen kompletterades 2002 och sammanlagt en nyckelbiotop och två naturvärdesobjekt är avgränsade inom reservatet. Området inventerades 1999 av Taigaekologerna. Taigaekologerna bedömde området som urskogsligt och till stora delar skyddsvärt. Vid en inventering 2001, av den hotade skalbaggen raggbock, så visade det sig att den förekommer i området. 2002 skickade Länsstyrelsen ut ett brev till berörda markägare inom ett utredningsområde om att området skulle inventeras ytterligare och att området var intressant för reservatsbildning.

Remissinstansernas och sakägares synpunkter

Skogsstyrelsen tillstyrker bildandet av naturreservatet med tillhörande skötselplan.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING OCH INTRESSEPRÖVNING

Beskrivning av omgivande landskap och reservatet

Norskog Skallberget ligger i Hagfors kommun, på höjderna mitt emellan Fryksdalen och Klarälvsdalen. Området är kuperat och tillhör den naturgeografiska zonen 30a, Norrlands vågiga bergkulleterräng med mellanboreala skogsområde. Regionen har tämligen kuperad terräng med markerad höjdskillnad mellan höjder och dalar.

Den rödlistade skalbaggen raggbock är funnen i området och inom reservatet. Raggbocken är beroende av grova tallågor med hård kärnved. Sådana tallar skapas bl.a. i områden med brandhistorik. Vid brand överlever ofta tallen och för att skydda skadorna på barken från röta så impregneras veden närmast skadan med tjära och hartser. Gamla tallar kan ha varit med om ett flertal bränder. I det här området finns torraka med spår av fem bränder och levande tall med spår av två bränder.

Reservatet är en del av Skallbergen, ett höghöjdsområde som omfattar flera toppar, bl.a. den som hör till naturreservatet Sörskog Skallberget på 420 meter över havet. Den högsta toppen inom Norskog Skallberget ligger 440 meter över havet och utgör östra delen av reservatet. Mitt igenom reservatet går Ravelsdalen, vars lägsta höjd ligger på 370 meter över havet. I väster stiger höjden till 400 meter över havet. Större delen av området är klassat som naturvärdesobjekt, av naturtyperna tallskog och barrblandskog, men det finns även en mindre barrskogsnyckelbiotop inom området. På höjderna är skogen talldominerad och gles, med gamla, senväxta och knotiga träd, medan graninslaget ökar nedåt branterna. Även granarna är äldre och senvuxna. Lövträd i form av björk och enstaka asp och sälg finns spritt i reservatet. Området har en tydlig brandhistorik, det finns många träd med brandljud och en torraka visar spår av fem bränder. Död ved finns i hela området, men störst volymer finns i granrikare områden. Det finns flera mindre myrpartier och surdråg i området.

Motiv till skydd

Genom ett omfattande och till övervägande delar rationellt skogsbruk har många biotoper minskat kraftigt i omfattning och sammanhängande skogsområden fragmenterats. För växt- och djurlivet viktiga strukturer och processer som var vanliga före ett aktivt brukande av skogen håller på att försvinna. Genom en reservatsbildning vid Norskog Skallberget bevaras en naturlig gammal barrnaturskog, med strukturer som gamla tallar, senväxta granar, död ved i form av lågor, torrakor, brandstubbar och högstubbar. Äldre, öppna och solexponerade tallskogar är en livsmiljö som minskat kraftigt på senare tid. Man skyddar också grandominerade, fuktiga miljöer, med inslag av tallöverståndare, lövträd, senvuxna granar och död ved.

En art som är knuten till gammal tallved och brandpräglade skogar är raggbock. Raggbock är funnen både i närområdet och inom reservatet. Raggbocken är hotad i Sverige och därför med i rödlistan, där den klassats som VU, Sårbar.

Området hyser ett antal signalarter, vilkas förekomst indikerar skyddsvärd skog. bl.a. finns signalarten talticka. Den signalerar naturskogar med gamla träd och förekommer vanligen på träd som är 150 – 200 år eller mera. Doftskinn är en "urskogsindikator", eftersom den främst förekommer i helt eller nästan helt orörda skogar. Arten är en vednedbrytare som växer på undersidan av gamla och granlångor. På lövträden finns bl.a. lunglav och skrovellav. Arterna växer främst på gamla lövträd, i ljusöppna miljöer med fuktigt mikroklimat. Violettgå tagellav och broktagel är också arter som kräver fuktigt mikroklimat, den violettgå tagellaven föredrar senväxta gamla barrträd, medan broktagel kan växa på mossiga och beskuggade lodytor. Fuktig miljö föredras också av den norska näverlaven, som växer både på mossiga klippväggar och gamla träd. Vedtrappmossan växer på lågor som befinner sig i ett sent nedbrytningsstadium. Den signalerar att området haft en kontinuerligt god tillgång till lågor i olika nedbrytningsstadier.

Länsstyrelsen jobbar utifrån en nationell strategi för skydd av skog. Enligt den ska man prioritera områden med höga värden på beståndsnivå, områden med hög funktionalitet, d.v.s. områden som genom sin form, storlek eller närhet till liknande skyddade miljöer har stor sannolikhet att på sikt bevara de arter som man avser att skydda, samt områden där skogen tillhör en prioriterad skogstyp. Om en markägare har hög andel nyckelbiotop inom sin fastighet kan även det vara ett skäl till att formellt skydda området. I det här området finns höga värden på beståndsnivå. Sydost om reservatet finns ytterligare ett reservat av samma naturtyp, vilket ökar sannolikheten att arter fortledes ska finnas kvar i området.

Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett skyddsvärt område vars naturkvalitéer endast kan bevaras genom att det undantas från skogsbruk och andra arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna. För de arter som är knutna till barrskogens sena successionsstadier med krav som inte tillgodoses i den brukade skogen, är ytterligare reduktion av biotopareal troligen förödande för deras långsiktiga överlevnad. Skogsbruk i de naturskogsartade bestånden skulle därför vara ett allvarligt hot mot bevarandet av den biologiska mångfalden i området.

Överensstämmelse med planer, internationella åtaganden, miljö kvalitetsmål m.m.

Bildandet av naturreservatet Norskog Skallberget är en del i Länsstyrelsens arbete med att uppnå delmål 1 inom miljö kvalitetsmålet "Levande skogar". Beslutet följer även de riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden.

Bildandet är även en del i Länsstyrelsens arbete med att uppfylla det regionala miljömålet om att hejda förlusten av biologisk mångfald till 2010 samt det regionala målet om att inte förlora någon av de nationellt hotade arterna till 2015.

Beslutet bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt godtagbar användning av mark- och vattenresurserna enligt 3 och 4 kap. miljöbalken. Beslutet strider inte mot kommunal översiktsplan eller detaljplan och är därmed förenligt med 7 kap. 8 § miljöbalken. Beslutet är inte i konflikt med koncessioner eller undersökningstillstånd för gruvnäringen, enligt den information Länsstyrelsen fått av Sveriges geologiska undersökning (SGU).

Intresseprövning

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att uppnå syftet med reservatet. Länsstyrelsens ställningstagande i denna del har skett med tillämpning av proportionalitetsprincipen.

Upplysningar

Länsstyrelsen är enligt punkten A2 bilagan till förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken, ansvarig för att bedriva tillsyn över reservatet. Särskild tillsynsman anlitas. I tillsynen ingår att övervaka att reservatsföreskrifterna följs. Enligt 29 kap. 2 och 2 a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Eftersom området är till för att stärka den biologiska mångfalden ska vindfällan och stormskadad skog lämnas. Efter bildandet av naturreservat omfattas området inte av bestämmelserna i skogsvårdslagen (se 4 § skogsvårdslagen). Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen är därför efter reservatsbildningen statens ansvar.

Hur man överklagar, se bilaga 5

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Eva Eriksson. Föredragande har varit byrådirektör Linda Stöberg. I den slutliga handläggningen har även deltagit länssjurist Karin Sjöberg och antikvarie Fredrik Berg.

Eva Eriksson

Linda Stöberg

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Områdesbeskrivning
4. Skötselplan
5. Hur man överklagar

Sändlista

Anna Greta Nordqvist, Norra Skoga Lerbråten, 680 50 EKSHÄRAD

Thomas Klier, Norra Skoga Solbacka gård, 680 50 EKSHÄRAD

Nils Robert Robertsson, Norra Skoga Norsbacken, 680 50 EKSHÄRAD

Mats Lennart Robertsson, Södra Skoga Rönningen 1, 680 50 EKSHÄRAD

Hagfors kommun, Dalavägen 10, 683 80 HAGFORS

Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM

Skogsstyrelsen Region Svea, Box 387, 651 09 KARLSTAD

Naturskyddsföreningen, Länsförbundet i Värmland, Verkstadsgatan 1, 652 19 KARLSTAD

Wermlands Ornitologiska Förening, c/o Jan Rees, Soldattorpet 48, 653 50 KARLSTAD

Värmlands Botaniska Förening, c/o Per Larsson, Fallängsvägen 39 A,
671 51 ARVIKA

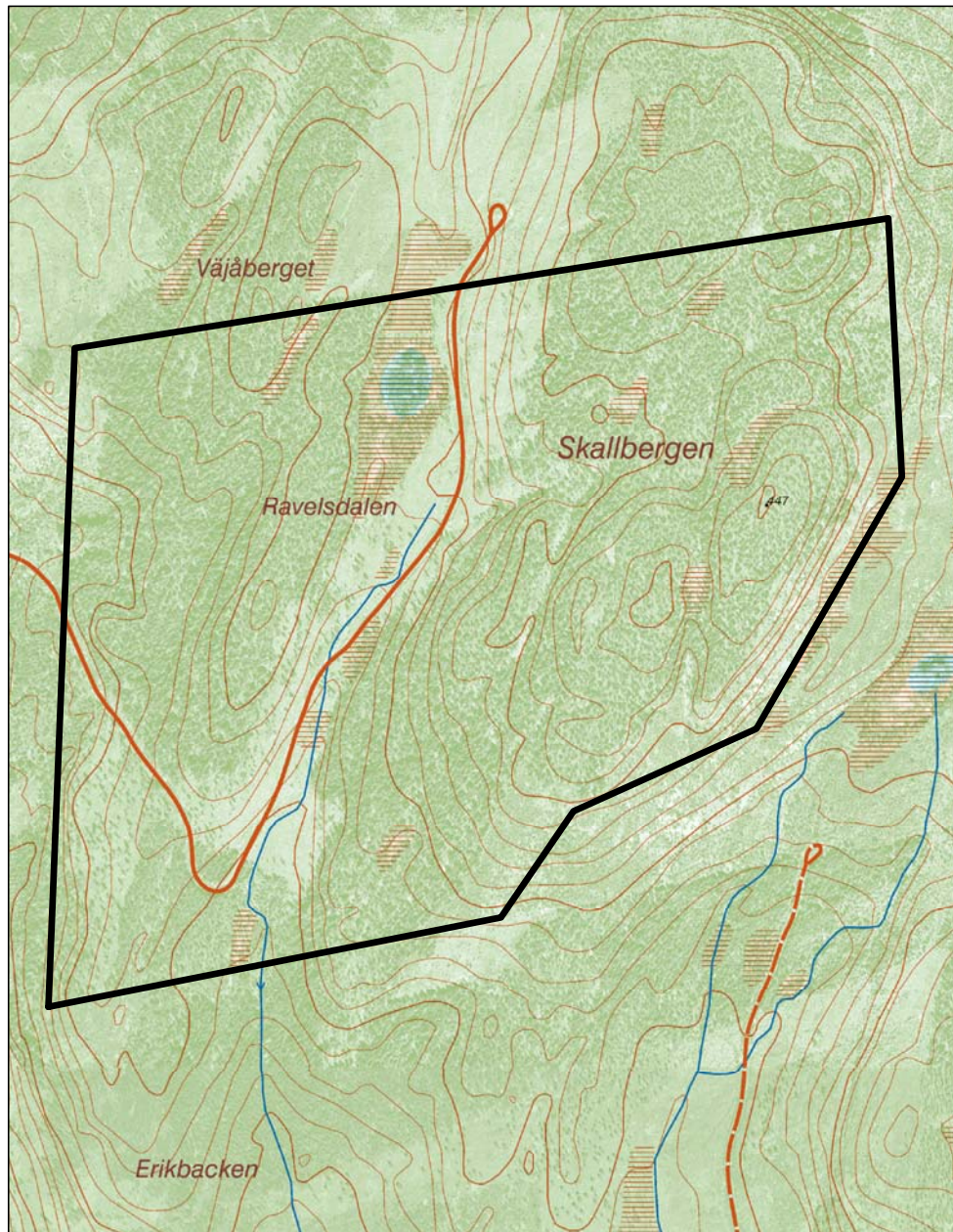
Norra Skoga VVO, C/o Gunnar Hagman, S. Skoga Hedebo, 680 50 EKSHÄRAD

Svenska Jägareförbundet, C/o Britt-Marie Nordqvist, Box 65, 660 60 MOLKOM

Värmlands läns jaktvårdsförbund, Box 65, 660 60 MOLKOM

LRF, Länsförbundet i Värmlands län, Köpmannagatan 2⁴^{tr}, 652 26 Karlstad

Samhällsbyggnad

Lantmäteriet, dnr 106 - 2004/188

Beslutscharta för naturreservatet Norskog Skallberget (heldragen svart linje)

0 500 1 000 2 000 3 000 4 000
Meter

Lantmäteriet, dnr 106 - 2004/188

Översiktskarta för naturreservatet Norskog Skallberget (skrafferat område)

Naturvård
Linda Stöberg

OMRÅDESBESKRIVNING FÖR NATURRESERVATET NORSKOG SKALLBERGET

Figur 1. Utsikt från Norskog Skallberget. LS.

Naturreseptatet Norskog Skallberget är 108 hektar stort och ligger i Hagfors kommun, på höjderna mitt emellan Fryksdalen och Klarälvsdalen. Området är kuperat och tillhör den naturgeografiska zonen 30a, Norrlands vågiga bergkulleterräng med mellanboreala skogsområde. Regionen har tämligen kuperad terräng med markerad höjdskillnad mellan höjder och dalar. Strax sydost om reservatet finns naturreseptatet Sörskog Skallberget, ett område av samma naturtyp som Norskog Skallberget.

Den rödlistade skalbaggen raggbock är funnen i området och inom reservatet. Raggbocken är beroende av grova tallågor med hård kärnved. Sådana tallar skapas bl.a. i områden med brandhistorik. Vid brand överlever ofta tallen och för att skydda skadorna på barken från röta så impregneras veden närmast skadan med tjära och hartser. Gamla tallar kan ha varit med om ett flertal bränder. I det här området finns torraka med spår av fem bränder och levande tall med spår av två bränder.

Reservatet är en del av Skallbergen, ett höghöjdsområde som omfattar flera toppar, bl.a. den som hör till naturreseptatet Sörskog Skallberget på 420 meter över havet. Den högsta toppen inom Norskog Skallberget ligger 440 meter över havet och utgör östra delen av reservatet. Mitt igenom reservatet går Ravelsdalen, vars lägsta höjd ligger på 370 meter över havet och i väster stiger höjden till 400 meter över havet. Större delen av området är klassat som naturvärdesobjekt, av naturtyperna tallskog och barrblandskog, men det finns även en mindre barrskogsnyckelbiotop inom området. På höjderna är skogen talldominerad och gles, med gamla, senväxta och knotiga träd, medan graninslaget ökar nedåt branterna. Även granarna är senvuxna och äldre, en åldersbestämd gran var 235 år. Lövträd i form av björk och enstaka asp och sälk finns spritt i reservatet. Död ved finns i hela området, men störst volymer finns i granrikare områden. Det finns flera mindre myrpartier och surdråg i området. En bäck rinner genom Ravelsdalen och fortsätter söderut ur reservatet. En väg kommer in i området västerifrån och går söderut, för att sedan svänga norrut och följer Ravelsdalen. Området är påverkat av skogsbruk på båda sidor av vägen i Ravelsdalen samt i anslutning till vägen i områdets västra del. Delar av de påverkade skogsområdena utgörs av ungsogor, men det finns också delar med kvarlämnade frötallar, en frötall åldersbestämdes till 260 år.

I nyckelbiotopsinventeringen avgränsades två naturvärdesobjekt och en nyckelbiotop inom reservatet. Inom reservatet har 11 rödlistade arter och 24 signalarter påträffats. En av de rödlistade arterna är den tretåiga hackspetten. Den är med i annex 1 fågeldirektivet (direktiv 79/409/EEC). Med i annex 1 är även tjädern, vilken också finns i området.

Figur 2. Brandstubbe med spår av yxhugg. LS.

Figur 3. Solbelyst östkant. LS.

Figur 4. Tall i gräns mot granparti. LS.

Figur 5. Broktagellav. AA.

Figur 6. Hygge med frötallställning. AA.

Figur 7. Gnag av raggbock i tallåga. AA

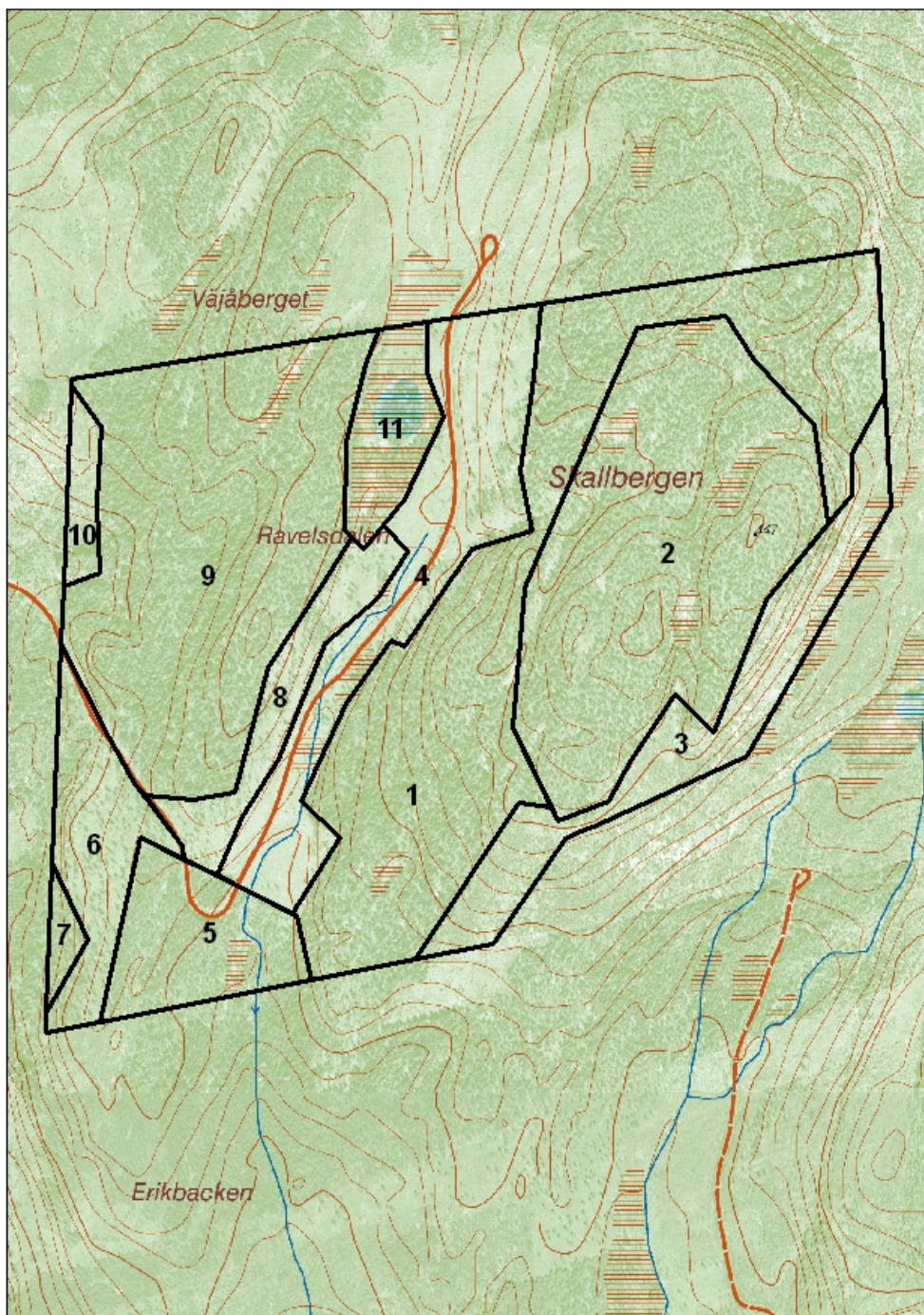
Figur 8. Solbelyst låga med gnag. AA

Figur 9. Gles barrblandskog med äldre tall. LS.

1. Delområden

Området har delats in i 11 olika delområden.

Figur 10. Norskog Skallberget är indelat i 11 delområden.

1.1 Beskrivning av delområden

1.1.1 Delområde 1 barrblandskog i nedre delarna av östra berget

Delområde 1 utgörs av de lägre liggande delarna av berget i öster. Hela området har brandhistorik och det finns brandstubbar spridda i beståndet. Skogen utgörs av frisk barrblandskog. Död ved och lövträd finns i varierande täthet i beståndet. Det finns gamla avverkningsstubbar i området som visar att det förekommit uttag av träd samt områden med ca 70-åriga bestånd. Större delen av området är klassat som naturvärdesobjekt. I de norra delarna är granarna klena och senvuxna och det finns bitvis inslag av äldre tallöverståndare. I de västra och södra delarna av området är inslaget av äldre tallöverståndare högre, granen är generellt grövre, även om den är senvuxen. Man kan se att många av granarna blivit undertryckta i två perioder med bättre växtmöjligheter däremellan.

Funna arter
granticka

1.1.2 Delområde 2 toppområdet

De högre liggande delarna av berget i öster är glest beskogade, med gamla, knotiga och senväxta tallar, senväxta lägre granar och enstaka lövträd. Marken utgörs mestadels av magra hällmarker eller av mindre myrområden. Här finns inga spår av skogsbruk och det finns gott om talltorrakor och spärrgreniga gamla träd som för länge sedan slutat att växa på höjden. I östra delarna mot branten finns riktigt grova, solbelysta granar, med grova grenar och skrovlig bark. Död ved förekommer i varierande täthet i beståndet. Området blev i nyckelbiotopsinventeringen klassat som naturvärdesobjekt. Inom området finns tre mindre mossar av nordlig typ.

Funna arter:
doftskinn
vedticka
granticka
kortskaftad ärgspik
norsk näverlav
broktagel
violettgrå tagellav
kolflarnlav
vedskivlav

1.1.3 Delområde 3 ungskog i östra kanten av reservatet

Östra kanten av reservatet utgörs av ca 20-årig tallskog. Området är solbelyst och har tagits med i reservatet för att utgöra livsmiljö för värmekrävande insekter och för att hindra att området längre upp beskuggas av produktionsskog.

1.1.4 Delområde 4 skogsbilvägen och omgivande ungskog

Reservatet delas i nord- sydlig riktning av en skogsbilväg som går i botten av en dal vid namn Ravelsdalen. En bäck löper längs med vägens södra delar och försvinner sedan vidare ut ur reservatet i söder. Det finns även några mindre myrpartier längs med bäcken. Området är avverkat och nu finns uppväxande, ca 10 årig, barrblandskog.

1.1.5 Delområde 5 ung barrblandskog på fuktigare mark

Området söder om vägen består av ung barrblandskog. Här löper bäcken vidare ut ur reservatet och längs den finns en mindre våtmark.

1.1.6 Delområde 6 frötallställning

Område där granen avverkats och kvar har lämnats en frötallställning med i genomsnitt 150-årig tall, men där enstaka tallar är betydligt äldre. Under frötallen finns ca 10-årig tall. Området är klassat som naturvärdesobjekt.

1.1.7 Delområde 7 ung barrblandskog

Delområde 7 är ett mindre område med ca 40-årig barrblandskog.

1.1.8 Delområde 8 frötallställning

I sydostbranten väster om vägen i Ravelsdalen är granen avverkad och kvar står äldre tall i ett glest förband. Området är solexponerat.

1.1.9 Delområde 9 barrblandskog

Området väster om vägen har en varierad terräng och ett flertal olika biotoptyper. Närmast vägen i delområdets västra del har man plockat ut träd. Kvar finns dock en åldersvarierad barrblandskog med både senvuxen gran och gammal tall. Här finns gott om brandspår, bl.a. finns en torraka med spår från fem bränder, men det finns även levande träd med spår från två bränder. Det är bitvis gott om död ved, bl.a. i form av grova torrakor. Längre upp på höjden är inslaget av tall högre och här finns både partier med medelålders tall och partier med gammal tall. I den här delen av området finns en nyckelbiotop av naturtypen barrskog. Längre västerut ökar inslaget av gran och skogen har en fuktigare karaktär. Ett fuktstråk går i nordsydlig riktning efter gränsen och längs det finns två gransumpskogar. I de fuktigare delarna finns gott om död ved, främst i form av lågor. Öster om fuktstråket finns sänka med jätteblock. Kulturspår finns i form av kolningsgrop och i området runt denna finns spår av äldre skogsbruk i form av gamla stubbar.

Funna arter:

ullticka

knölticka

gränsticka

sotticka
ullticka
vedticka
violticka
lunglav
bårdlav
garnlav
norsk näverlav
broktagel
skuggblåslav
vitgrynig nållav
brunpudrad nållav
gulnål
violettgrå tagellav
gammelgranskål
kortskaftad ärgspik
stuplav
vedtrappmossa
kolflarnlav

1.1.10 Delområde 10 ung barrblandskog

Skogen består av ca 20-årig barrblandskog i nedre delen av sluttning.

1.1.11 Delområde 11 myrparti

Delområdet utgörs av ett varierat våtmarksområde med öppna och trädbeväxta partier. Myren består av en svagt välvd mosse, ett fattigkärr med ytor av bar torv samt av skogbevuxen myr. Det finns ingen synlig påverkan på myren. I området närmast vägen finns ett mindre parti med gallrad barrskog.

Artlista

Förteckning över naturvårdsintressanta arter, signalarter och rödlistade arter som hittills noterats i området under Skogsstyrelsens Nyckelbiotopsinventering och senare. De arter som är rödlistade är försedda med kategoriförkortning. Kategorierna följer ArtDatbankens rödlista, tillgänglig via hemsidan (<http://www.artdata.slu.se/rodlista/>). Arter som är med i fågeldirektivet anges också, EU:s fågeldirektiv (79/409/EEG).

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori enligt rödlistan	Signalart
Mossor			
<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	vedtrappmossa	NT	X
<i>Sphagnum wulfianum</i>	bollvitmossa		X
Lavar			
<i>Alectoria sarmentosa</i>	garnlav		X
<i>Bryoria nadvornikaiana</i>	violettgå tagellav	NT	X
<i>Chaenotheca gracillima</i>	brunpudrad nållav	NT	X
<i>Leptogium saturninum</i>	skinnlav		X
<i>Lobaria pulmonaria</i>	lunglav	NT	X
<i>Lobaria scrobiculata</i>	skrovellav	NT	X
<i>Microcalicium ahlneri</i>	kortskaftad ärgspik		X
<i>Hypogymnia vittata</i>	skuggblåslav		X
<i>Nephroma bellum</i>	stuplav		X
<i>Platismatia norvegica</i>	norsk näverlav	VU	X
<i>Hypocnomyce anthracophila</i>	kolflarnlav		X
<i>Nephroma parile</i>	bårdlav		X
<i>Bryoria bicolor</i>	broktagel	VU	X
<i>Chaenotheca subroscida</i>	vitgrynig nållav		X
<i>Chaenotheca brachypoda</i>	gulnål		X
<i>Lecidea botryosa</i>	vedskivlav		X
Svampar			
<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	gränsticka	NT	X
<i>Phellinus viticola</i>	vedticka		X
<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	ullticka		X
<i>Cystostereum murrarii</i>	doftskinn	NT	X
<i>Phellinus pini</i>	tallticka		X
<i>Phellinus chrysoloma</i>	granticka		X
<i>Antrodia serialis</i>	knölticka		
<i>Trichaptum abietinum</i>	violticka		
Insekter			
<i>Tragosoma depsarium</i>	raggbock	VU	X
<i>Pogonocherus fasciculatus</i>	tallkvistbock		
Fåglar			
<i>Picoides tridactylus</i>	tretåig hackspett	VU (med fågeldirektivet)	

2010-03-10

Dnr 511-13260-04

Tetrao tetrix

orre

annex 1)
(med
fågeldirektivet

Tetrao urogallus

tjäder

annex 1)
(med
fågeldirektivet
annex 1)

Genomförd dokumentation

Skogsstyrelsen. Nyckelbiotopsinventering. Naturvärdesobjekt 6/3 1998 (Hans Källsmyr) 12D2d02, 7/26 2002 (Hans Källsmyr) 12D2d09. Nyckelbiotop 6/3 1998 (Hans Källsmyr) 12D2d07

Dokumentation från gemensam exkursion Anita Andersson, Fredrik Wilde, Johan Bohlin och Sebastian Kirppu, Stencil Länsstyrelsen.

Taigaekologerna, Skogsområden i S-läns 1999, stencil Länsstyrelsen

Förekomst av raggbock, Gisskikt Länsstyrelsen

Värderingsunderlag från Svefa. Stencil Länsstyrelsen.

Foto Linda Stöberg (LS) och Anita Andersson (AA)

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET NORSKOG SKALLBERGET

1 Syftet med naturreservatet

Naturreservatet Norskog Skallberget bildas med syftet att:

- bevara den värdefulla livsmiljön naturlig gammal boreal barrskog,
- bevara missgynnade och hotade vedskalbaggar, t.ex. raggbock,
- bevara övriga nationellt och regionalt missgynnade och hotade arter som är karaktäristiska för naturtyperna i området,
- strukturer som till exempel död ved, gammal tall, gammal gran och brandpåverkad tall ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.

Syftet uppnås genom att inget skogsbruk bedrivs i. Områdets orördhet bibehålls genom att exploatering och arbetsföretag i området förhindras.

2 Beskrivning av bevarandevärden

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Norskog Skallberget
RegDosnummer	2014489
Kommun	Hagfors
Markslag och naturtyper (ha):	
Produktiv skog	88,6 ha
Impediment	18,1 ha
Andel tall	58 %
Andel gran	42 %
Total areal	107,8
Prioriterade bevarandevärden:	
Markslag	Gammal boreal barrskog
Strukturer	Gammal tall, senväxt gran, torrakor, brandpåverkade träd, gamla lövträd
Arter	Norsk näverlav, broktagel, raggbock, tretåig hackspett och tallicka

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Enligt hembygdskartan från slutet av 1800-talet fanns det vid den tiden ingen bebyggelse inom området eller i närområdet. En kolbotten är dock funnen i reservatet, vilket visar att skogen nyttjades för utvinning av kol och trots avstånd till bebyggelse var nyttjandet troligen intensivare än så. Ett flertal sätrar finns inom fyra kilometers avstånd från Skallbergen och därför kan man anta att området utnyttjats för skogsbete. Inom reservatet finns delar där det finns spår av nutida skogsbruksåtgärder, men också delar där det saknas spår av modernt skogsbruk. Området visar spår av gamla bränder.

2.3 Områdets bevarandevärden

2.3.1 Biologiska bevarandevärden

I området finns naturlig gammal tallskog, med strukturer som gamla tallar, senväxta granar, död ved i form av lågor, torrträd, lågor och högstubbar. Det finns även grandominerade, fuktiga miljöer, med inslag av tallöverståndare, lövträd, senvuxna granar och död ved.

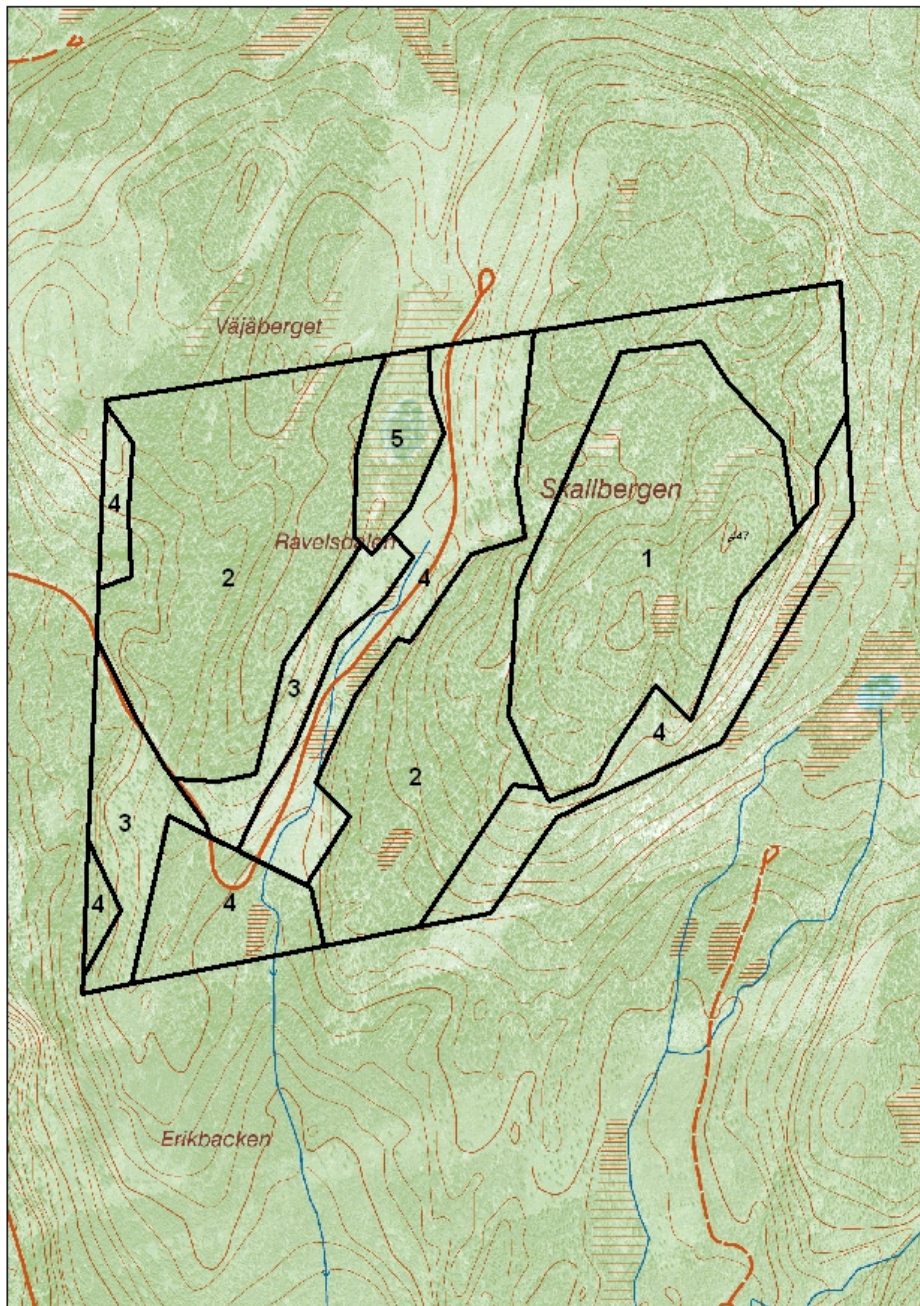
Området hyser ett antal signalarter, vilkas förekomst indikerar skyddsvärd skog. Bl.a. finns signalarten talticka. Den signalerar naturskogar med gamla träd och förekommer vanligen på träd som är 150 – 200 år eller mera. En annan art som finns i området är doftskinn. Doftskinn är en "urskogsindikator", eftersom den främst förekommer i helt eller nästan helt orörda skogar. Arten är en vednedbrytare, som växer på undersidan av gamla och granlångor. På lövträden finns bl.a. lavarna lunglav och skrovellav. Arterna växer främst på gamla lövträd, i ljusöppna miljöer med fuktigt mikroklimat. Violettgrå tagellav och broktagel är också arter som kräver fuktigt mikroklimat, den violettgrå tagellaven föredrar senväxta gamla barrträd, medan broktagel kan växa på mossiga och beskuggade lodytor. Fuktig miljö föredras också av den norska näverlaven, som växer både på mossiga klippväggar och gamla träd. Vedtrappmossan växer på lågor som befinner sig i ett sent nedbrytningsstadium. Den signalerar att området haft en kontinuerligt god tillgång till lågor i olika nedbrytningsstadier.

Den rödlistade skalbaggen raggbock förekommer i trakten och är påträffad på flera ställen inom reservatet.

Inom reservatet finns en nyckelbiotop och två naturvärdesobjekt.

3 Skötselområden

Området är indelat i sex olika skötselområden, varav fem redovisas i kartan.

Figur 1. Skötselområdenas utbredning inom naturreservatet Norskog Skallberget. Friluftsliv har eget skötselområden som innefattar hela reservatet och redovisas inte i kartan.

3.1 Skötselområde 1, gammal tallskog

De högre liggande delarna av berget i öster är glest beskogade, med gamla, knotiga och senväxta tallar, senväxta lägre granar och enstaka lövträd. Marken utgörs mestadels av magra hållmarker eller av mindre myrområden. Här finns inga spår av skogsbruk och det finns gott om talltorrakor och spärrgreniga tallar. I östra delarna mot branten finns grova, solbelysta granar med skrovlig bark. Död ved förekommer i varierande täthet i beståndet. Området är klassat som naturvärdesobjekt. Inom området finns tre mindre mossar av nordlig typ. Skötselområde 1 omfattar delområde 2 i områdesbeskrivningen.

3.1.1 Kvalitetsmål

Området ska fortsätta utveckla sin naturskogskaraktär. Strukturer som gammal tall, senvuxen gran och död ved bör finnas i området. Förekommande arter som t.ex. norsk näverlav, bör ha en gynnsam bevarandestatus.

3.1.2 Åtgärder

Fri utveckling

3.2 Skötselområde 2, gammal boreal barrskog

Skötselområde 2 består av två delområden, dels området mellan vägen och skötselområde 1 och dels skogsområdet väster om vägen. Området i öster utgörs av frisk barrblandskog med viss påverkan av skogsbruk. I beståndet finns strukturer som senväxta träd, tallöverståndare, brandskadade träd och död ved. Det västra området är varierat, med talldominans i högre liggande delar och grandominans i de lägre delarna. I väster finns ett fuktstråk med sumpskogar och bäckar. En del av det västra området är storblockigt. Det finns spår av skogsbruk i stora delar av området, bl.a. finns det gamla avverkningssstubbar och en kolbotten och närmast vägen har träd plockats på senare tid. Skogen är åldersvarierad, med gamla tallöverståndare och senväxta granar, men det finns även yngre träd. Hela området har brandhistorik, i en torraka finns spår av fem bränder och en levande tall har spår av två bränder. Delar av området har en rik kryptogamflora. Skötselområde 2 omfattar delområde 1 och 9 i områdesbeskrivningen.

3.2.1 Kvalitetsmål

Området ska fortsätta utveckla sin naturskogskaraktär. Strukturer som gammal tall, brandskadade träd, senvuxen gran och död ved bör finnas i området. Förekommande arter som t.ex. norsk näverlav, bör ha en gynnsam bevarandestatus.

3.2.2 Åtgärder

Områdes bör skötas med syftet att öka områdets naturskogskaraktär. En möjlig skötselåtgärd är bränning. Syftet med bränning är att återskapa branddynamiken och det talldominerade landskapet, dvs. få bort gran, öka inslaget av lövträd, skada och döda tallar samt få brandljud i resterande tallar. En bränning ger också mera basiska markförhållanden, allmänt högre volym av

död ved samt en öppnare och mera flerskiktad skog. Den döda veden blir solexponerad och den svarta marken och de brända träden skapar ett varmare klimat, vilket gynnar många insekter.

Området är varierat och vissa av bestånden har så höga värden kopplade till gamla träd och gran att en bränning kan utgöra en risk för dessa, därför krävs en noggrann inventering och avgränsning innan bränning. Vid naturvårdsbränning får inte åtgärder utföras som permanent skadar omgivande våtmarkers hydrologi.

3.3 Skötselområde 3, hygge med frötallställning

Skötselområde 3 består av två delområden, dels ett område i reservatets sydöstra hörn och dels ett område väster om vägen i Ravelsdalen. En avverkning av gran har skett i området i det sydvästra hörnet av reservatet består skogen idag av en solexponerad frötallställning med i genomsnitt 150-årig tall, men där enstaka tallar är betydligt äldre. Under frötallen finns ca 10-årig tall. I sydostbranten väster om vägen i Ravelsdalen är granen avverkad och kvar står äldre tall i ett glest förband. Området är solexponerat. Skötselområde 3 omfattar delområde 6 och 8 i områdesbeskrivningen.

3.3.1 Kvalitetsmål

Brandpräglad och talldominerad barrnaturskog. Området ska vara rikt på strukturer som brandskadade träd, död ved och gammal tall. Det ska finnas föryngring av lövträd i området. Det ska finnas kontinuerlig tillgång till solbelysta tallågor, där tallågorna har en stamdiameter om minst 18 cm. Lågorna ska ha markkontakt och utgöra lämpligt substrat för raggbocksföryngring.

3.3.2 Åtgärder

Områdes bör skötas med syftet att öka områdets naturskogskaraktär. En möjlig skötselåtgärd är bränning. Syftet med bränning är att återskapa branddynamiken och det talldominerade landskapet, dvs. få bort gran, öka inslaget av lövträd, skada och döda tallar samt få brandljud i resterande tallar. En bränning ger också mera basiska markförhållanden, allmänt högre volym av död ved samt en öppnare och mera flerskiktad skog. Den döda veden blir solexponerad och den svarta marken och de brända träden skapar ett varmare klimat, vilket gynnar många insekter.

Skötselområde 4, ungskog

Skötselområdet 4 utgörs av fem delområden och omfattar delområde 3, 4, 5, 7 och 10 i områdesbeskrivningen.

3.4.1 Kvalitetsmål

På längre sikt bör skogen utvecklas till barrnaturskog med inslag av död ved, gammal tall, senvuxen gran och förutsättningar för förekomst av raggbock och andra vedskalbaggar. Inom de närmsta 20 åren bör området utvecklas till en ogallrad barrskog med påbörjad självgallring, inslag av tallöverståndare och lågor.

3.4.2 Åtgärder

Fri utveckling.

3.4 Skötselområde 5, myr

Skötselområde 5 motsvarar delområde 11 i områdesbeskrivningen och utgörs av ett varierat våtmarksområde med öppna och trädbevuxna partier. Myren består av en svagt välvd mosse, ett fattigkärr med ytor av bar torv samt av skogbevuxen myr. Det finns ingen synlig påverkan på myren. I området närmast vägen finns ett mindre parti med gallrad barrskog.

3.5.1 Kvalitetsmål

Myren bör förbli opåverkad av skogsbruksåtgärder och ha opåverkad hydrologi.

3.5.2 Åtgärder

Fri utveckling.

3.6 Friluftsliv

Norskog Skallberget ligger långt ifrån bebyggelse och orördheten i kombination med läget gör att området ger en känsla av vildmark. Man kan gärna kombinera ett besök i det här området med ett besök i det närlägnade naturreservatet Sörskog Skallberget.

3.6.1 Kvalitetsmål

En parkering bör anläggas för besökare. Parkeringen kan med fördel samordnas med parkeringen för naturreservatet Sörskog Skallberget. Vid parkeringen skall det finnas en skylt med karta och information om reservatets naturvärden.

3.6.2 Åtgärd

Parkeringsplats och informationsskylt anordnas. Parkeringsplatsens lokalisering kan antingen sammanfalla med parkering till naturreservatet Sörskog Skallberget eller anläggas sydväst om reservatet, utanför vägbom på fastigheten Norra Skoga 1:278. Lokalisering sker i samråd med markägare.

4 Uppföljning

4.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Reservatsskötaren ansvarar för dokumentation av vilka åtgärder som genomförts, vem som utfört dem samt när de genomförts.

I den årliga dokumentationen bör följande ingå:

- Skyltning
Vad, vilka områden och tidsåtgång.
- Eventuella åtgärder i skogsbestånd
Vad, vilka områden och tidsåtgång.

4.2 Uppföljning av kvalitetsmål

Reservatsförvaltaren ansvarar för att uppföljning av kvalitetsmål genomförs varje år för:

- Skyltning, information och parkeringsplats

Reservatsförvaltaren ansvarar för att uppföljning av kvalitetsmål genomförs var 10:e år för:

- Inventering av vedlevande insekter i skötselområde 1, 2 och 3
- Andel brandskadade träd i skötselområde 1, 2 och 3
- Andel gammal tall i skötselområde 1 och 2

Reservatsförvaltaren ansvarar för att uppföljning av kvalitetsmål genomförs vid behov för:

- Inventering av andra organismgrupper som är karaktäristiska för naturtyperna i området

5 Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Skötselområde	Prioritet
Markvård			
Bränning	2010 eller när lämpligt enligt bränningsplan	2 och 3	1
Anläggningar för friluftslivet			
Informationstavla	2010		2
Underhåll av parkeringsplats och information	Vid behov		2
Uppföljning/inventering			
Inventering av vedlevande insekter, t.ex. raggbock	Vart 10:e år	1, 2 och 3	1
Andel brandskadade träd	Vart 10:e år	1, 2 och 3	1
Andel död ved	Vart 10:e år	1 och 2	3
Andel gammal tall	Vart 10:e år	1 och 2	3
Inventering av andra organismgrupper	Vid behov	1-5	3

Tabell med sammanfattning av planerade skötselåtgärder. Åtgärderna är klassade efter hur prioriterade de är, enligt en skala där 1 är mest prioriterat och 3 är minst prioriterat.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

VAR SKALL BESLUTET ÖVERKLAGAS	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos regeringen, Miljödepartementet .
VAR INLÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall inlämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till regeringen.
TID FÖR ÖVERKLAGANDE	Skrivelsen måste ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet , annars kan Ert överklagande inte tas upp till prövning.
HUR MAN UTFORMAR SITT ÖVERKLAGANDE M M	I skrivelsen skall Ni - tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienumret) - redogöra för hur Ni anser att beslutet skall ändras Ni bör också redogöra för varför Ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt. Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er. Behöver Ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress samt telefonnummer där Ni kan nås dagtid.